

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Johannis Meyeri S. Literarum Doct. & Prof. Uxor Christiana Sive De Conjugio Inter Duos Deque Incestu Et Divortiis, Dissertationes Tres

Meier, Johannes

Amstelædami, 1688

Cap. II. An ex Matth. V. & XIX. locisque parallelis Marci X. 2. seq. Luc. XVI.
18 polygamiam prohibitam esse, colligi possit?

urn:nbn:de:hbz:466:1-40272

Tim. iv. 19. Tit. i. 6. Heb. xiii. 4. i. Pet. iii. 6. 7. *mulier vas infirmius*. Augustinus *lib. i. de Myst. c. viii.* per *vas infirmius* i Thef. iv. 4. etiam intelligit *uxorem*; quem secutus est Cl. Heinſius. Vide *Notas Cl. le Moynes, ad Barnabæ Epistolam Tom. ii. p. 628.*

V. Adde denique loca ex Apocalypſi cap. xix. 7. *nuptia agni venerunt, & uxor ejus paravit se. xxi. 2. Et ego Johannes vidi sanctam illam civitatem Hierusalem novam, descendentem a Deo de caelo, paratam ut sponsam ornatam viro suo. com. 9. veni, ostendam tibi sponsam uxorem Agni. Cap. xxii. 15. Foris autem sunt scortatores &c com. 17. Et spiritus & sponsa dicunt, Veni. Ex quibus omnibus liquet, Christum & Apostolos, quoties de conjugio agunt, non plures, sed duas numerare personas, maritum unum & uxorem unam, sponsum unum & sponsam unam. Pluralis locutio Eph. v. 22. Colof. iiii. 18. 19. ubi jubentur mulieres ὑποτάσσεται τοῖς ἰδίοις ἀνδράσι *viris propriis*, distributive intelligenda est, ita ut hic sit sensus ejus distributivus: Quælibet uxor proprio suo marito debet esse subdita, sicut exponitur Rom. vii. 2. 3. i. Cor. vii. 2.*

CAPUT II.

An ex Matth. v. & xix. locisque parallelis Marci x. 2. seq. Luc. xvi. 18. polygamiam prohibitam esse, colligi possit?

Theophilus Aletheus *Thesi LXXXI. ex Novo Fœdere nulla argumenta contra polygamiam posse deduci*, audacter asserere non veretur, cum in *N. T.* nulla nova leges sint lata, sed quicquid peccatum in Novo, etiam sit & fuerit peccatum in *V. T.* Addit, *legem non dicere, non concupisces alterius uxorem, adeoque polygamiam lege morali, quæ regula omnium peccatorum, non esse prohibitam. Idem urget Athanasius p. 493.*

II. In eo facile assentiri possum Theophilo, eandem esse legum rationem sub *V.* & sub *N. T.* & quod in *N. T.* peccatum, in Veteri quoque tale fuisse, nempe in oculis Dei; ut ab hominibus pro eo quandoque non haberetur, permittente Deo nonnulla, uti divortium & polygamiam, quæ nunquam approbavit. Hæc tolerantia non ethica, sed politica, & potius non-impeditio, quam permissio & concessio erat. Ideoque Christus legem explicare, atque a Phariseorum glossæmatis vindicare voluit. Quod multis demonstrari posset, nisi id occupatum & solide præstitum esset a viris eruditissimis, & consentientes

tientes haberem adversarios. Sed miror asserendi confidentiam, quod in N. T. nulla extare argumenta, putet, contra polygami-
am, quæ tam manifesta visa sunt Grotio, ut legem Hebræam plures
quidem uni concedere uxores, sed post promulgatam Evangelii
vocem peccari, judicaverit, si quis pluribus consuescat *Lib. II. de
Iure B. & P. cap. v. §. 9. de Relig. Christ. lib. II. §. VI.* Hæc etiam ra-
tio est, cur *Commentario ad Levit. XVIII. 18. Caraitarum sententiam.*
qui volebant vetari hic, duas habere eodem tempore uxores, nostro seculo
renovasse viros non ineruditos, existimet, quia nolint quicquam in Evan-
gelio esse vetitum, quod in lege licuerit: quibus refellendis tamen suffice-
re, dicit, quæ dicta in libro de J. B. & P. lib. c. 5. §. 9. Atque ita senti-
unt Slichtingius, Volkelius, aliique Sociniani, polygami-
am in V. T. permissam, pro peccato cenferi non posse, sed Christianam perfe-
ctionem & sanctitatem eam adulteriis annumerare.

III. Ostensum supra *Sect. IV. cap. 1. in Decalogi VII. & X. præ-*
ceptis, polygami- am, nomine adulterii & concupiscentiæ, pro-
hiberi, idque probatum ex hoc ipso loco Matth. v. 28. quem Th.
Aletheus Thesi LXXXI I. citavit. Quandoquidem Christus septimo
præcepto ipsum aspectum impudicum comprehendi docet, nec tan-
tum aspectum libidinosum τῆς γαμετῆς, sed vere cujuscunque mu-
lieris. Aspectum libidinosum dico. Secus enim solutus solutam ad
concupiscendum aspicere potest, non autem solutus conjugatam,
nec conjugatus solutam, minus conjugatus conjugatam. Frustra
oggannit, legem non dicere: non concupisces plures uxores, sed alte-
rius uxorem. Rogo enim Theophilum, ubi lex dicat, non di-
mittendam esse uxorem, nec ducendam aliam? id in Decalogo non di-
citur, & tamen peccatum & adulterium esse, Salvator testatur.
Sicut ergo hoc sciri poterat & debebat ex institutione primæva,
docente Christo, & comprehendebatur in Decalogo, ita ex eodem
fonte & principio sciri poterat, polygami- am esse peccatum.

IV. Sed ne utiquam diffitemur, *præcipuum locum in Evangelii-*
stis, ubi causæ nostræ arcem ponimus, esse Matth. XIX. Quia conjugii
sanctio consistit in primæva ejus Institutione, a Christo allegata ex
Gen. II. 24. quæ proprie hujus controversiæ principium est, in
quo Christus causæ matrimonialis arcem posuit, quem tuto sequi-
mur Doctorem. Scomma, quod jacit in hostes polygami- am ibidem
Theophilus, *in omnibus Scriptura locis Polygynacias prohibitionem eos*
quæsiisse, sed nusquam invenisse, in Auctorem retorquendum, qui

ex multis locis V. T. polygamiam stabilire fategit, irrito plane conatu, & successu infelici. Eum autem non puto frustra quære-
re suæ causæ fundamentum, qui cum Christo ad principium & pri-
mam institutionem assurgit. Quam apposite hoc fine Theophilus
allegarit ex Scriptura *factum Israelitarum Regis, qui servos suos in omnes
nationes & regna miserat ad quarendum Eliam* I. Reg. xviii. 10. Le-
ctoris iudicio committo. Conferri possunt similes allegationes *Sect.*
II. cap. III. Th. VII.

V. Verba Christi Matth. xix. prolixè explicare non aggrediar,
quia *Sect. I.* ex Institutione satis enucleata sunt: Nec expendam
nunc rationem divortii, de quo Arcuarinus *Par. I. c. v. p. 24-38.* &
quæstionem de solubilitate aut insolubilitate vinculi matrimonia-
lis; ea enim ad hoc institutum non spectat. In præsentiarum huic
soli quæstioni inhærebo, an rectè verba Christi de matrimonio ad
Pharisæos, applicentur ad impugnandam polygamiam, qua quis dua-
bus vel pluribus uxoribus vinculo conjugali conjunctus est. Id ne-
gant nostri polygamie propugnatores omnes. *Ne verbulum enim hic
extat, inquit Theophilus Aleth. de polygamia, sed de divortio, de quo
quærebant Pharisei, est sermo.*

VI. Contentio & disceptatio erat duas inter Scholas Judæorum,
Hillelis & Sameæ, de divortiorum causis. Domus sive Schola Sam-
mæana unam tantum causam esse asseverabat, ob quam divortium
toleraretur, rem scilicet turpem, sive adulterii suspicionem, ex
illis verbis Mosis דבר ערוה Deut. xxiv. 1. Domus autem Hilleliana
omnem causam, vel minimam quamque offensionem ad repudii
jus admittebat, verbis illis ויהי אם לא תמצא הן בעיני *si non invenerit
gratiam in oculis ejus*, tantum usurpatis. Domus Hillel latius exten-
debat causas divortii, subtilius illa verba דבר ערוה dividendo, ut sen-
sus sit דבר או ערוה או *aut turpitudinem aliquam, aut rem atiam* fœdam.
His duabus sententiis tertia accedebat, quæ suffragabatur domui
Samai causæ genere, sed in species genus illud, nempe fœditatem,
dilatabat. De qua Grotius ad Matth. v. 31. *Hodie, inquit, Judæi
neque Samaam sequuntur, neque Hillelem. Probant enim divortium ob
multas causas, ἐκ τῶς τῆς ποικιλίας.*

VII. Ex diversis igitur Scholæ auctoribus natæ illæ quæstio-
nes, An liceret viro uxorem dimittere *κατὰ πᾶσιν αἰτίαις* qualibet
ex causa Matth. xix. 3. Item *cur Moses præceperit libellum repudii
dare, & dimittere uxorem?* Ad posteriorem Christus respondebat,
Mosem

Mosē non præcepisse velut rem licitam, sed tantum *permisisse* ob *σκληροκαρδία* Judæorum. *ἐπιτρέπειν* est *rem arbitrio alicujus committere*, sive *permittere*; Pharisei autem inde præceptum faciebant voce *ἐνετείλατο* *mandavit*. Ideoque Christus videns, hanc quæstionem sibi tentandi causa propositam fuisse, etiam vocat *mandatum* Marc. x. 3, dicendo, *quid vobis mandavit Moses?* quem quæstionis aculeum sentientes Pharisei respondebant, Mosē non mandasse, sed permisisse libellum discessionis scribere. Sed perperam Ptolomæus apud Epiphani. *heres.* 33. ex hoc loco & Matth. xv. 2. 3. tres legum in Pentateucho species colligebat. 1. quasdam a Deo datas, 2. quasdam a Mose, (qualis hæc) 3. quasdam a Presbyteris. Cum tamen Mosēs non injussu Dei hanc dimissionem permiserit in foro politico.

VIII. Ad priorem quæstionem respondebat ex prima Institutione conjugii Gen. 11. 24. maritum & uxorem indissolubili nexu ita esse conjunctos, ut separari nequeant, nisi in casu fornicationis. Primum illud & vetustissimum præceptum, *Vir adharebit uxori suæ*, Pharisei per traditiones & arbitraria divortia sua, in nihilum redegerant; ostendit ergo Christus, illud manere in perpetuum in suo vigore, licet homines transgrediantur. Duos autem actus Christus proponit, *dimittere uxorem, & aliam ducere*, atque utrumque cum primæva Institutione pugnare, docet. Priorem præcipue cum verbis, *vir adharebit uxori suæ*, nexu scilicet indissolubili; posteriorem vero cum primis, cum istis verbis, *Opifex ab initio fecit masculum & feminam, & erunt duo in carnem unam*. Atque ita uno responso duplicem solvit nodum, occasione quæstionis propositæ. Neque illud ei insolitum & inusitatum, unica responsione ad quæstionem plura significare. Quemadmodum videre est Matth. xxiv. xxv. Marc. xiii. Luc. xxi. ubi interrogantibus discipulis, *quando hæc erunt*, respondet de excidio Hierosolymitano, & consummatione sæculorum.

IX. Non ergo divortium duntaxat, sed & polygamiam simultaneam, quæ inde sequebatur, Christum velle vitatam, liquet 1. ex creatione unius maris & unius femine ac institutione conjugii, ab ipso allegata com. 4. 2. quia vir secundam, tertiam aut plures uxores sibi jungens, cum prima quasi divortium facit, non *adharens uxori suæ* com. 5. Separat enim semetipsum a conjugio sua, & cum altera, contra divinam ordinationem, se coniungit. 3. Expresse dicit, quod *duo debeant esse in carnem unam*, quæ ratio æque

æque locum habet in omni polygamia simultanea, ac in divortio. Siquidem contra illud institutum peccat, quicumque priore uxore superstite, aliam ducit, quia vir non fit una caro cum mulieribus. Huc pertinent reliqua argumenta, quæ in expositione *Institutionis Conjugii* supra allata. Superflua fuisset additio vocabuli *duo* nisi Christus docere voluisset, non nisi duos in matrimonium conjungi debere, & omnem superinductionem uxoris adulterium esse.

X. 4. Quia, *quicumque dimittit uxorem suam, nisi ob fornicationem, & aliam ducit, mœchatur* com. 9. Quæ *mœcheia* aut consistit in eo, quod illegitime dimittat uxorem suam, aut quod dimissæ superinducat aliam, aut in utroque. Hæc duo enim ponuntur. Non in priori, quia adulterium, stricto significato voce sumpta, non committit, qui se separat ab uxore. Notum enim est, strictissimo significato adulterium dici concubitum cum alterius uxore, stricto vero sensu personæ conjugatæ cum alia soluta, laxo denique aspectum libidinosum eo nomine venire Matth. v. 28. quo etiam pertinet nuda separatio & dimissio; Ergo consistit in posteriore, quod uxori dimissæ vinculo conjugali adhuc sit obstrictus maritus eam dimittens, & per novas nuptias cum alia adjuncta torum conjugalem violet. Simili autem modo mœchatur maritus unus duabus pluribusve uxoribus simul vinculo conjugali & toro conjunctus. Rectissime etiam adnotat Camero, non sine emphasi dici *uxorem suam*. Satis enim videbatur dixisse uxorem, quando alienam nemo dimittit, sed *suam* addit, ut dimittenti uxorem vel plures superinducendi acrius pervellatur auris, cum officii sui admoneatur.

XI. 5. Si mœchatio comitteretur a viro uxorem dimittente, per ipsum separationis actum, non autem per superinductionem alterius uxoris, verba illa, *& ducit aliam*, essent superflua. 6. Si non pugnasset polygamia cum prima Institutione, ex qua Christus respondet, cur non dedisset hoc consilium Phariseis, ut prioriam superinduceret? ita in V. T. propter sterilitatem, aliarumve qualitatum & virtutum defectum, aliam adjunctam esse legimus. Exemplum est in Abrahamo, Jacobo, Hanna. Tales enim imo multo leviores rationes hic urgebantur a Phariseis, cum primis a domo Hillelis. At tantum abest, ut commendet priorem retinendam, & alteram ei superinducendam, ut potius & separantem se & ducentem aliam, & separatam & ducentem separatam adulterii damnet.

XII.

XII. Videamus nunc, quid excipiant polygamiae propugnatores. 1. Athanasius Antagonistam culpatur p. 493. quod dicat, polygamiam pugnare cum primæva institutione & sua intrinseca natura adulterium importare, cum tamen Gen. 1. institutum sit conjugium, non capite 11. Aut enim ante verba, *crescite & multiplicamini* Gen. 1. 28. aut tunc cum hæc verba proferrentur, aut post cœpisse existere conjugium; non ante hunc locum aut Adamum creatum, quia nulli dantur Præ Adamitæ. 2. Idem p. 480. excipit, satis clare ex illis verbis Gen. 11. 24. *relinquet, adhærebit uxori, erunt una caro*, perspicuum esse, divortia pugnare cum natura conjugii, at illas bonas consequentias se nondum vidisse, quibus polygamiae antipathia cum prima institutione, ejusque, ceu adulterii, iniquitas fuerit ostensa. 3. p. 500. argumentum Antagonistæ *Si ille, qui dimissa uxore ducit alteram, mœchatur, multo magis ille, qui retinet & ducit aliam, mœchatur*, refutat, ostendendo diversitatem, quod dimissio uxoris sit mœchatio, quia est contra naturam conjugii; sed retinere uxorem & ducere plures, non esse contra matrimonii naturam, nec esse peccatum. Idem objicit Arcuarius p. 142. polygamiam non pugnare cum Institutione, cum in ea diversi sint contractus. Si quis, adulterium in eo consistere, putet, quod maritus ducat secundam uxorem, tunc & illum adulterium committere videri, qui post mortem uxoris, & post legitimam separationem, secundas init nuptias. Ideo a Christo eum, qui se separat, & aliam ducit, non vocari adulterum, quod uxor adhuc vivat, sed quod omni spe conciliationis jam sit destituta. Si omnes secundæ nuptiæ primum matrimonium solverent, Christum tot verba non fecisse de separatione, sed nude dixisse, qui aliam ducit, committit adulterium.

XIII. 4. Th. Aletheus adulterium in neutro constitui posse, putat, nec in eo, quod dimittit uxorem, nec in hoc, quod aliam ducit. Cum is non mœchetur proprie, sed tantum improprie, tanquam causa moralis, quod dimittendo uxorem faciat, ut uxor dimissa adulterium committat, quod probat ex Marc. v. 32. & Smidii auctoritate confirmat 5. Pergit Athanasius p. 481. 496. 498. repudiatorem uxoris non fornicariæ se separare, quantum in se est, in solidum a sua uxore, & vinculum matrimoniale totaliter rumpere, alterique more solito concedere uxorem pristinam. Mœchationem consistere in separatione, quod separans violet torum & quidem suum, & rumpat vinculum cum priore,

M m

a qua

a qua se separat; non in ductione alterius, aut superinductione secundæ uxoris, cum qua vinculum non rumpi, sed novum matrimonium contrahi putat. Et τὸ γαμεῖν non superinducere, sed uxorem ducere, vel viro nubere significare, vocem igitur superinductionis hic non habere locum, utpote quæ præsupponat uxorem non separatam, sed manentem, sed melius dici posse, substituere in prioris locum aliam, quod Deo maxime abominabile. 6. Athanasius Vinc. particulam Ἔ, ut Hebraicum vau, causaliter exponi posse docet, ut Exod. vii. 26. 1. Sam. xx. 16. hoc sensu; qui se separaverit ab uxore sua, ut ducat aliam, mœchatur. Arcuarius vero urget p. 142. in textu Ἔ, non aut dici. 7. Subjungit Theophilus Al. Apostolos ita verba Christi non intellexisse, quia polygamiam inter peccata a regno cœlorum excludentia non recenserint.

XIV. Respond. ad 1. Illud commentum, institutum esse conjugium non capite secundo, sed primo Geneseos, supra Sect. 1. cap. 111. satis confutatum est. Ostensum ibi Gen. 1. 28. legem generalem contineri, sed specialem & ipsam Institutionem cap. 11. 24. Gratis igitur excipitur, aut ante hunc locum Gen. 1. 28. aut tunc cum hæc verba proferrentur, aut post cœpisse existere conjugium. Institutio enim illa cap. 11. 24, ut immediate cum lege generali & benedictione cap. 1. 28. connexa concipi debet, etsi diversis capitibus narretur. Quemadmodum D. Pareus hanc naturalem historiæ seriem esse probat. Gen. 1. 26. cap. 11. 7. 15. 18. 22. cap. 1. 28. cap. 11. 23. 24. cap. 1. 29. cap. 11. 16. 17. Pariter Salianus *Annal. Ecclesiast. Vet. Test. Tom. 1.* hunc rerum gestarum ordinem ponit Gen. 1. 24. 25. 26. 27. Cap. 11. 7. 8. 15. 18-24. inclus. cap. 11. 28. 29. 30. cap. 11. 16. 17. Ergo vel verba illa Institutionis Gen. 11. 24. præcesserunt legem generalem cap. 1. 28. vel immediate illa exceperunt, ut unus, non diversi actus hic sint intelligendi. Adam enim mulierem ex se desumptam esse cognovit, & ex ea Evæformatione de matrimonii ratione etiam didicit, quod illatio ἢ ἕν ἑξ ἑαυτῆς propterea ex præcedentibus edocet. Cum autem de speciali revelatione nihil legamus, Adam id iusta rationatione potius collegisse videtur, non tantum ex iis, quæ sensibus se prodebant, sed etiam quæ sola mente intelligebat, mulierem ex se desumptam esse. Quod Deus approbavit. Atque ita leges illas matrimonii, quas Adamus edidit, ab Opifce dictas

etas esse, Christus testatur Matth. XIX. 5. Deo ita dirigente. Nisi verba illa tanquam a Mose ex inspiratione divina prolata capere malis.

XV. Peyrerius *lib. 3. cap. 1. 2. 3.* Adamum illum, de quo cap. 11. Geneseos, non primum hominem, sed patrem primum Judæorum, multis seculis post illos primos mares & foeminas cap. 1. conditum esse putat, cui istæ leges sint datae, ut capite 11. non narretur series rei ante actæ, sed principium rei novæ apud Hebræos. Cujus sententiæ primariam rationem adfert, quod prima creatio primorum hominum, capite primo narrata, confecta sit uno illo sexto & ultimo die creationis. Impossibile autem esse, transacta fuisse ista omnia, quæ narrantur capite 11. ab Adamo formato usque ad Evam ædificatam, per id temporis, quod adhiberi potuit a vespera ad mane unius diei. Quæ mera cerebri figmenta sunt, quibus repugnant loca Gen. 11. 5. cap. v. 1. 2. & cap. 11. 20. *non aderat Adamo auxilium.* Difficultati isti, uno die omnia transacta esse non videri, supra occurrimus Sect. 1. cap. IV. unde hic abstinemus a digressionem.

XVI. Ad 2. responsio est in promptu. Si non clarius, saltem æque clare ex verbis illis, *marem & foeminam creavit eos, vir adhaerebit uxori suæ, duo erunt in carnem unam*, liquere, polygamiam esse prohibitam, ac divortium ex istis verbis, *relinquet parentes, adhaerebit uxori, erunt caro una.* Ad 3. Resp. nullam illic esse diversitatis rationem, nisi quod retinens priorem, non plane repudiet, revera tamen ab illa se separat, quando alii dat potestatem in suum corpus. Deinde falsissimum est, quod Ath. Vincentius & Arcuarius contendunt, polygamiam non pugnare cum matrimonii natura & primæva Institutione. Sectione 1. contrarium vidimus. Ratio autem, cur Christus tot verba fecerit de separatione, est, quod Pharisei illam quæstionem ipsi proposuerint. Arcuarius p. 143. ex Musæo it persuasum, polygamum suis uxori- bus vinculo & toro conjugali obstrictum, ideoque in polygamia non esse adulterium. Id autem factum esse, liquet ex Athanasio, & disertis verbis Musæus dicit *Thesi VII. citata, quemvis polygamum violare torum conjugalem, & committere adulterium, quod uxore prima vivente, sibi que non solum vinculo conjugali, sed & toro adhuc conjuncta, ducit aliam, & cum utraque se carnaliter commiscet, & paulo post: qui uxori vinculo conjugali & simul toro sibi conjuncta, superinducit aliam, superinducendo illam committit adulterium.*

M m 2

XVII. Ad

XVII. Ad 4. Resp. Interpretationem Theophili nullo niti fundamento, *mæchatur*, i. e. facit mæchari, in qua significatione vox illa non occurrit. Neque aliter Interpretes vocem vertunt Syrus *ܡܚܝܚܐ* Arabs *محرأ* Æthiops *ዘመድ*: i. e. *mæchatus*, *scortatus est*, *adulteravit*. Neque ea probatur ex Matth. v. 32. ubi expresse dicitur *ποιεί αὐτὴν μοιχᾶσαι* *facite eam mæchari*, cum ibi de divortio simpliciter loquatur, nulla ratione habita superinductio- nis alterius uxoris: diversa enim sunt subjecta Matth. v. 32. & XIX. 9. illic est repudians uxorem, hic vero repudians & aliam ducens. Atque inde oriuntur diversa prædicata, ut repudians u- xorem *facere mæchari*, sed repudians & aliam ducens *mæchari* dicatur. Utrumque autem in virum cadit, qui dimittendo uxo- rem suam, quæ se continere nequit, *facit eam mæchari*, & ipse ducendo aliam *mæchatur*. Ne dicam, quod inepta illa explicatio repugnet verbis Christi apud Marcum cap. x. 11. *mæchatur adver- sus illam*; id verti nequit, *facit, ut uxor dimissa mæchetur adversus illam*. Neque illud figmentum Schmidius comprobat, *μοιχεύειν* vel *μοιχᾶσαι* accipi de desertione uxoris, & aliis pacto conjugali contrariis actibus, absque copula carnali.

XVIII. Ad 5. Resp. iterum exceptionem istam falso niti fun- damento, quasi in separatione illegitima non maneat vinculum ma- trimoniale; cum virum & uxorem tamdiu sibi obligari, constat, donec alter eorum, vel uterque moriatur Rom. vii. 2. 3. ordina- rie nimirum, & matrimonio per crimen non abrupto, & extra ca- sus in verbo Dei definitos. Etsi enim jus illud sit in fonti aliud in- cundi matrimonium, quia ob alienum crimen nemo suo jure pri- vatur, denegatur tamen fonti, cum illud scelere non acquiratur. Adeoque revera hic datur *superinductio*, quamdiu legitima sepa- ratio non intercessit. Ad 6. Resp. Præterquam quod Interpretes particulam *ET* hoc loco ita non exponant, unde nec temere & sine ratione a communi significatione deflectere licet, ostensum est, eum, qui dimittit uxorem suam, nisi aliam ducat, proprie non mæchari, voce illa mæchationis vel adulterii stricte sumpta. Acce- dit, quod Arcuarius contra, significationem *ET* urgeat. Denique ad 7. exceptionem Resp. 1. Negando consequentiam a particulari ad universale; Apostoli non recensuerunt polygamiam inter pec- cata, a regno cælorum excludentia, Ergo polygamia a Christo Matth. XIX. 9. non fuit prohibita. 2. Negatur minor. Cum enim adul-

adulterium peccatis annumerent, quæ excludunt hominem a regno cœlorum, 1. Cor. vi. 9. 10. Gal. v. 19. 21. etiam polygamiam, quæ sub adulterio comprehenditur, illis annumerarunt. Quemadmodum mox pluribus probabimus ex 1. Cor. vii. Eph. v. & 1. Tim. iii. Apostolos ita verba Christi intellexisse.

XIX. Concludit tandem Ath. Vincentius, verbis illis Christi Matth. xix. 11. ἔ πάντες χωρῆσι τὸν λόγον τῆτον *Non omnes capiunt hunc sermonem*, quæ applicat antipolygamis. *Plerosque enim rusticantes cerebrum humoribus crassissimis impeditum gerere, ut non possint intelligere, quæ sunt spiritus Dei; alios præconceptis opinionibus imbutos, ut ad veritatem amplectendam fere plane sint inepti; alios in conscientia convictos confiteri nolle veritatem, ne odium incurrant; alios ex malitia veritatem evertere.* Egregia conclusio & reprehensio. Christus adhortatur ad castitatem & cœlibatum, & in eo ponit, quæ sunt spiritus Dei; noster vero polygamus non tantum ad matrimonium sed & pluralitatem uxorum hortatur, & in voluptatibus carnis ea, quæ spiritus sunt, ponit.

CAPUT III.

Clarissimis verbis Paulus 1. Cor. vii. improbat polygamiam.

Misso argumento ex 1. Cor. vi. 16. quo D. Arcuarius pag. 154. polygamiam probat, si vir cum scorto præter suam uxorem sit una caro, polygamia erit licita, quod supra excussimus; videbimus, quid roboris sit in Capite vii. prioris ad Corinthios; Legat quis totum, deprehenderit plurima argumenta contra polygamiam. Plane inuit Apostolus hoc & xi. capite, tale esse inter marem & foeminam relationis vinculum, ut alter sine altera esse nequeat, & unus in alterius corpus potestatem habeat. *Primum* argumentum contra polygamiam occurrit commate 1. καλὸν ἀνθρώπῳ γυναῖκός μὴ ἀπτεῖσθαι *bonum est viro mulierem non attingere.* Non peccat, sed bene facit, qui unam non attingit, quomodo igitur peccabit, qui plures non ducit? quod contendunt polygamix defensores. Apostolus enim loquitur de muliere, non de mulieribus.

Secundum argumentum suppeditat comma 2. διὰ δὲ τὰς πορνείας ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ἔχεται, καὶ ἕκαστη τὸν ἴδιον ἄνδρα ἔχεται *Sed propter scortationes suam quisque uxorem habeto, & proprium quisque virum habeto.* Non dicit, quisque uxores habeto, sed uxorem,

M m 3

rem,